

TAJEMSTVÍ ČERNÉHO SAMETU

Při psaní monografie o Jindřichu Pilečkovi jsem si uvědomil, jak málo toho někdy víme o svých přátelích, kamarádech, s kterými se často setkáváme. Ale co vlastně tušíme o jejich problémech, starostech, radostech a náladách? Co víme o jejich niterném životě, o víře v Boha, o potřebě být oceněn od svých kolegů, o uměleckém zápase, ve kterém si sebevícenadáný grafik klade otázku: umím, neumím, je to dobré, jsem na správné cestě?

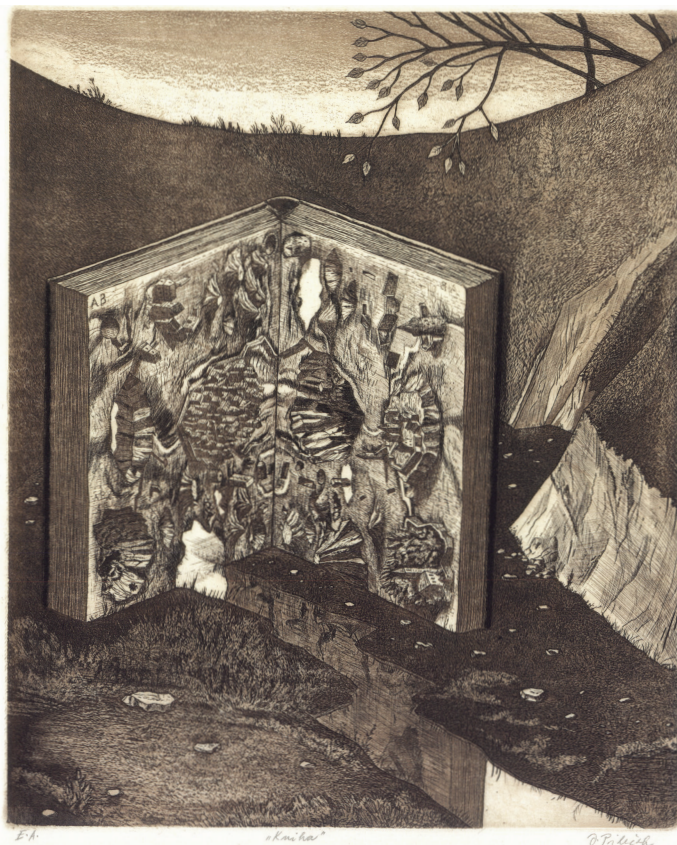
Výpovědi o jejich bytí je až uzavřené dílo, o kterém rozhodují jiní, a tvůrce se nemůže bránit. V případě Jindřicha Pilečka, jen grafické listy a kresby jsou svědectvím pravdy, a důkazem, že jejich tvůrce byl nadaný (absolvoval ateliér prof. Karla Svolinského na Uměleckoprůmyslové škole v Praze), pečlivý (dokonalé tisky), pracovitý (rozsah díla Jindřicha Pilečka je obdivuhodný), a zároveň vyprávějí o jeho životě, neboť každý umělec do své tvorby zakóduje (chtě nechtě!) pravdu o svém konání, hledání, prohrách a vítězstvích. O čem hovoří grafika Jindřicha Pilečka? V první řadě o talentu, který dovedl využít až do krajnosti. Dále o vizionářském vidění světa člověkem, který neustále četl, studoval a přemýšlel o údělu lidstva. V jeho myšlenkách se objevují poetické nálady, radost z viděného a objeveného v přírodě, radost z dobrých námětů, které mohl s určitou uměleckou nadsázkou převést pomocí kovové desky na grafické listy. Některé grafické listy jsou ale i svědectvím o zápase člověka se zlem, strach z běsů ukrytých v alkoholu, podobně jak

to prožíval Edgar Allan Poe. Ten běs, násobený epileptickou chorobou, se čas od času dostává do jeho myšlenkového světa, a pak se projevuje i v umělcově díle, nabývá přízračných podob a vypovídá o lidském utrpení a bídě.

Převládají ovšem grafické listy, z nichž vyčteme radost umělce, který si pohrává se zajímavým námětem, rozvádí prvotní myšlenku až do krajnosti a divák se pak stává účastníkem prapodivného divadla, v němž je vše reálné, možné a krásné. Přestože Pileček používá ve své tvorbě, jako mnoho jiných autorů, techniku leptu, kombinovanou se suchou jehlou či akvatintou, jsou jeho grafické listy výjimečné. Předně respektuje a ctí černobílé tisky, tak jak tomu bylo v minulosti; barva či barevný tón zaznívají jen sporadicky a i pak jsou jen decentním dechnutím na desku. Černá a bílá, nekonečný zápas světla a tmy, měkkost tvarů, dlouhé stíny, temnota noci... Pileček je kouzelníkem se světlem, podivným lampářem, zhašejícím a rozsvěčujícím plynové lucerny. Vypouští na oblohu měsíc, zažihá miliony hvězd, a černá, černá barva mu pomáhá. Odhalil tajemství černé, na svých listech často uplatňuje temné plochy, plochy sametově hebké, plné a skrývající tajemství. Člověk se v té přízračné krajině či v ulicích vysněných měst pohybuje neslyšně, bez hluku a někdy jen náznakově či symbolicky.

Takový byl Pileček grafik, mistr vysněných kompozic, tvůrce neskutečných příběhů, mistr rydla a básník všednosti, ve které našel smysl své tvůrčí práce.

Abych nevybočil ze zavedené tradice, přiblížím vám Jindřicha v příběhu, který naznačuje, že nebyl jen snilkem, ale člověkem se smyslem pro humor, někdy až na hraně rozpustilosti. Výstava v Boskovicích. Tam se děly podivné věci. Tentokrát jsme byli s Jindřichem ubytováni v divadelní šatně místního kulturního domu, a po zahájení výstavy tradičním ťuknutím vinnými sklenkami jsme odešli na večeri. Pivo má říz, Jindřich si už začíná broukat a v očích se mu objevily takové zvláštní plamínky, prozrazující, že bude veselo. Bylo. Vrátili jsme se do objektu, vystoupali do prostoru šaten, kde byl pokoj pro hosty-herce, a zaslechli jsme říznou muziku. Jakýsi bigbít odněkud z divadla. Jdeme na průzkum. V rekvizitárně jsme objevili dvě paruky; jednu blond, druhou zrzavou. Moc nám slušely. Ještě tu odpočívaly dvě trumpety, takové ty zakroucené, veliké, asi trombony, už si nepamatuji. Pro jistotu jsme si je vzali na výzvědy s sebou. Po otevření jedné dveří jsme se ocitli v zákulisí, jenže nahoře, tam, kde jsou všelijaká lana, kladky a tma. Také zde byla lávka, jakou používají zedníci či natěrači. Na pódiu pak hrála kapela a v sále trsala socialistická mládež. Pochopitelně jsme vlezli

na lávku a pomalu roztočili kliky. Lávka se začala pohybovat k jevišti, kupodivu pravidelně, rovně a nehlučně. Když už nás tanečníci v sále zahlédli, přestali jsme klesat a já zkusil zahrát skautskou večerku – nic jiného nedovedu, snad ještě budíček. Ty zvuky byly příšerné, přiznávám, a nedivím se, že když jsme klesli až na jeviště, začali nás pronásledovat pořadatelé, muzikanti i tanečníci! Chytili nás brzy. Naštěstí pro nás zasáhli pořadatelé a nenechali nás lynčovat, ale odvedli nás do kanceláře k výslechu. Jindřich se jen uculoval – pivo už působilo – a já ty pány po dlouhé době přesvědčil, že bydlíme nahoře v šatně. „To si tedy odskáčete, hned voláme soudruha ředitele!“ Naštěstí měl soudruh smysl pro humor, a tak druhý den v jeho kanceláři jsme mu znovu předvedli naše kostýmy i s těmi troubami a on pochopil, že ta včerejší groteska nebyla záškodnickým činem imperialistů na večírku svazáků, ale pouhým povyražením dvou silně veselých chlapců z Prahy.

Takový byl Jindřich Pileček. Měl rád život a upřímné kamarády, a to jistě pozorný divák z jeho grafických listů také vyčte.

Karel Žižkovský

Jindřich Pileček

* 26. 2. 1944 v Táboře

+ 9. května 2002 v Praze

Žil a pracoval v Praze. V roce 1962 absolvoval Střední průmyslovou školu keramickou v Karlových Varech. Stal se absolventem Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze v roce 1968 v ateliéru prof. Karla Svobody.

Josef Pileček je svými díly zastoupen v grafické sbírce Národní galerie v Praze, ve sbírkách Galerie hl.m. Prahy,

Ministerstva kultury ČR, Památníku národního písemnictví v Praze, Internationales ex libris centrum v Sint Niklaas v Belgii a Ermitáže v Leningradě (dnes Sankt-Petěrburg). Uspořádal celou řadu samostatných výstav u nás i v zahraničí. Zemřel po těžké nemoci ve věku 58 let v Praze.

Výstava Jindřicha Pilečka proběhla v měsících únoru a březnu v prostorách České spořitelny, Jánská 6, Brno.